

Smyrneikes Kouvedes

A lot has been written about Izmir, old Smyrna, a metropolis named after an Amazon, and the birthplace of Homer, a son of her river *Meles*.

Eventually rebuilt by the successors of Alexander the Great on the slopes of Mount *Pagos*, Smyrna soon became an important Hellenistic and Roman port, the outlet for the produce of her fertile hinterland and also for the luxurious goods brought there from all over Asia.

Under Byzantine rule Smyrna declined in importance due to the rise of Constantinople, and during the following centuries she was conquered by Seljuks, Latin knights, Genoese and Mongols, before finally becoming Ottoman.

The whole time Smyrna remained cosmopolitan and, with the influence of European merchants, the city's Greek idiom as well as the extraordinary capacity for trade, Smyrna became the first port for exports in the Ottoman Empire.

During the last century of Ottoman rule Smyrna was famous for her *joie de vivre*, the splendour of her houses, beautiful cafés and theatres, music, arts and cuisine, and of course for her proverbial hospitality, welcoming Sultans and Kings in the magnificent mansions of her suburbs.

This was Smyrna then, and so is Izmir even today. And this is the city I wish to present to you in *Smyrneikes Kouvedes*.

These conversations will breathe life to a few characters with their language, the *Smyrneika*, and the French "*langue universelle et élégante de l'époque*", as well as with their "*ifi ke páthi*", as my Greek friends would have said, their thoughts and their behaviour: "*leur comportement*".

The aim is to portray a relaxed and humorous image of what was the dynamic society of old Smyrna and of her residents, who would have often started a conversation in one language and finished it in another.

This was not due to of a lack of knowledge of the correct words, but because certain words picked amongst the two or three languages they knew would lend more colour and humour to a sentence than their equivalents in another language.

At this point I think it is best "*de laisser la parole aux personnages de mes Kouvedes*", to let the characters of my Kouvedes speak for themselves as they are, I believe, better able than me to transmit to you their spirit, their emotions, and their irony.

We have not included a full English translation of these conversations, since we are certain that any translation would have spoiled their *Smyrneika* flavour. Instead we have supplied a summary of the conversations and recommend even to those who have lost the mastery of most of their *Smyrneika* to give it a try and attempt to read on.

After all, we ourselves were encountering similar difficulties some months ago, when we started preparing the Lexicon. We had forgotten many *Smyrneika* words, but "*o énas lóghos féрни ton álone*": every word remembered evoked even more!

So please do give it a go too.

The following dialogues are purely fictional. Any names, surnames and company names appear for illustrative purposes only.

Alex Baltazzi, Izmir, May 2012

Smyrniot Conversations

Monday

Marigo, an affluent Smyrniot lady, wife of raisin exporter Periklis, is giving instructions about household chores in typical Smyrniot style to her maid, Anthoula. Then a messenger from Periklis' workplace brings Marigo a fashion journal from Paris. He is a likeable Italian, and Marigo takes the opportunity to advise her maid that she should consider marrying him, even though he is not Greek–Orthodox as she is. Anthoula tries to avoid this, since she already has a boyfriend, who Marigo considers to be a good for nothing.

Tuesday

Anthoula, the maid, is talking to her boyfriend Athanassis on the telephone, gossiping about Marigo and her husband Periklis. Athanassis is jealous of Periklis and warns her against having close relations with him. But Anthoula, who is wearing Marigo's expensive eau de cologne from «Bon Marché», knows how to handle this: She invites him to come and give her a kiss, and Athanassis promptly drops his game of backgammon and his nargile, and hastily leaves the coffee–house to join her.

Wednesday

Periklis had been busy at the port all day and was unable to come home for lunch, having eaten at his friend Fragiacomò's «Hôtel de la Ville». Marigo warns him not to eat too much when out and Periklis assures her he won't, since he is himself concerned that his doctor may not allow him to go hunting, his beloved pastime. Now he starts praising his hunting abilities and then talks about his difficulties shipping raisins at the port. Marigo, using many French expressions, describes her day at the «Cercle Chabert», a Punta social club, implying that she would like to become a member. Periklis protests that he is not a rich man but Marigo manages to persuade him, to the point that Periklis also promises to buy her a pair of earrings from a famous Frank Quarter jeweller.

Thursday

Marigo is in bed, feeling unwell and complaining about everyone and everything. Her mother tries in vain to appease her, while at the same time praising Marigo's husband Periklis to her other daughter, Alexandra. The mother suggests to Alexandra that she should find a husband for herself too, but she doesn't want to hear anything about it, complaining about her last boyfriend, who would drag her to bicycle races and football matches every day. At this moment Periklis arrives with Dr. Chassaud. The doctor examines Marigo, finding that she is not seriously ill and suggesting a remedy, while Periklis promises Marigo a trip to Paris when she is out of her sick bed. Not surprisingly, Marigo quickly feels better again, and starts planning to buy a new dress from Paris for the ball at the Sporting Club.

Friday

Marigo's friends are visiting her at home. She tries to impress them, and they mockingly display admiration for everything they see, while deriding her behind her back. Marigo then offers them sweets, coffee and biscuits, and they begin to chat. Marigo tells them how she persuaded her husband to allow her to become a member at the Chabert club, and they enthusiastically approve, commenting that Smyrna high society is rapidly becoming intercultural and dreaming of a day when barriers of language and religion will not exist. The friends then arrange to go to the cinema in a few days, and make some final comments about the French language, foreign–language schools and Smyrna education in general. Before leaving, Marigo's friends compliment her on her impeccable maid.

Saturday

Periklis and Marigo, together with their Levantine friends, go to the splendid Smyrna theatre, admired by everyone in Smyrna and elsewhere. They watch Verdi's «Aida», although Periklis would prefer «Carmen», which reminds him of a Spanish girlfriend he had, or at least that's what gossiping tongues are saying. When Marigo heard of these rumours, she sought advice from a fortune-teller who read her coffee dregs, a shrewd woman, and afterwards took measures to be even more desirable, in order to keep her husband. After the theatre they all go to «Café Kostis» for ice cream, and to look at the people strolling at the Quay. Periklis suggests they visit a tavern with «Rebetiko» music sometime, and they start discussing this Smyrniot music genre. The discussion wanders to picnics, church choirs, the many languages spoken by Levantines, and to Latin and ancient Greek, perceived as an unnecessary burden. Then the friends talk about the development of the wonderful suburbs north of Smyrna, Cordelio and Bayrakli, and finally they part company.

Sunday

Periklis and his friends, Tony and Dimitris, take the train from Punta to Paradiso to watch the horse races. Dimitris, who is not a races expert, marvels at the colourful crowd, their reactions and the multitude of languages heard there. Horses belonging to English Levantines win most races, since the English are masters in the various sports. Between the races, the three friends talk about some of the goods exported from Smyrna, cotton, raisins and opium, as well as modern flour mills. After the races are over, they sit at a Paradiso café to wait for the train back. While waiting, they talk about Paradiso and its new American school, and the nearby suburb of Boudja with its magnificent villas. They also mention Bornova, Seydikoy, and the acquisition of large estates by affluent Smyrniots along the railway line. Finally, the discussion revolves around the Chian involvement in sea trade and the rivalry of Smyrniot merchants of Chian descent with the Dutch. But then they must leave, as the train has already arrived.

SMYRNÉIKES KOUVÉDES TSI DEFTÉRAS

I Kirá Marigó stin dhoula tsi

Marigó: «Straví íse ki iskoudoúflises, ki iperíhise o kafés ap' to bríki? Ti hália íne aftá! Ahaírefti! Dhóse mia matiá ston tzétzere, opoú vrázi i soupa. Ke ríkse sta frókala ton podikó pou ípiase i fáka. Páre ti frokaliá ke to farási ke máni– máni éla dho! Ti anipóforo, debéliko sói íse esí! Tsi, tsi, léo tha 'rhouné vízita meghála ipokímena, prépi me tsirimónia na tsi dhehtoúme. Dhen katalavéni, íne kseró kefáli.

Anthoúla, dhen se adého pia, tha se stílo píso ston Koula, stsi Frantsézes kalóghries. Tha krepáris ap' ts' angaríes, áse pou tha éhis páli to frangópapa na théli na se frangépsi! Na fonáksis apó to Cordelio ton Pierre Murat pou íkane ta *carton pierre* tou salonioú, *ma chère*, na mas siáksi ta stória tou balkonioú, ghatiá mas krifokitázi o leghámenos apó karsí. Panoúkla na páthi! *C'est insupportable, mon Dieu!* Ke íme me dekolte óli ti méra, ého káti *chaleurs!* Káti áfres!

Anthoúla, páre to souladistíri ke áde na souladísis lígo to yasemáki, tsi meneksédhes ke oules tsi ghlástres tou pervolioú, mi marathoúne ta louloudhákia ta kakomírika, ki épita min ksehásis na kseskonísis tsi dispéntses tou antresól, ekínos o moutzoureménos mastrohalastís o Tzitzifiós, me ta meremétia pou íkane, ighiníkane oula berbáti trighíro!»

I Anthoúla, ghelódas:

«Yánnis íne t' ónomá tou, to paratsoúkli tou íne Tzitzifiós, adhínatos ópos íne o kaiménos ... Kiría, to tsiráki tou bakkáli íne edhó stin pórtá, ífere káti tiriá kaskaváli ke pastourmá pou iparagílate.»

Marigó: «Pár' ta ke dhós' tou óti parádhes prépi, dhen thélo veresédhes. Ke min ton vális mésa sto spíti, aftós páda me to zervó tou béni. To 'ho ghrousouziá, sou léo.»

Anthoúla: «Kalá, *Madame*, na mi sas ghíni dérti, sto kaldirími tha ton ého apó 'dho ke bros na periméni aftó to zevzéki. Oúte sto katófli tou spitiou mas dhen th' anévi.»

Marigó: «Anthoúla, dhen vrísko to dhialistíri mou, ti vroútza mou ekíni me to asiménio héri, ke ta *bigoudi* mou, na siákso lígho ta maliá. Kséro, íme lígho akatástati, ma esí prépi, Anthoúla, na me simatzévis. O Periklís oulo ómorfi théli na me vlépi.»

Anthoúla: «Kiría, írthe o kavásis ap' to Háni, ton ístile o kírios Periklís me éna journal ghia sas.»

Marigó: «As bi mésa. Tha 'ne to “Journal des Modes”, aftó dhia tsi módes tsi pariziánikes. Tha 'rthi ávrio i ráftra i *Mlle Simone*, thélo na mou siáksi éna tayér dhia to fthinóporo.»

I Marigó érhete stin antré:

«*Vieni, vieni*, Antóni, *grazie*, ke pe tou *signor Periklí* na min arghísi to vrádhi.»

O Antónis hereté ke févghi.

- Marigó: «Oréo pedhí íne ke léfteros, ke ap' óti mou léi o Periklís, tímios, dhouleftarás, ke se ghlikokitázi káthe forá pou tha se dhi. Na po káti sto afedikó?»
- Anthoúla: «Taliános dhen íne? Oúli étsi kitázoune! Ma sas parakaló, Kiría, prokseniá dhen thélo.»
- Marigó: «Aéra éhoun pári ta mialá sou! Kséro me pion daraverízis, me kíno ton aksipólito, pos ton léne, Thanássi. Oúlo ghíro–ghíro edhó sto mahalá mas seryanáí. Ton édhe ke o Periklís ke mou ípe na se simvoulépsou, kopróskilo íne léi, oúli ti méra stous kafenedhes, nargilé ke távli, akamátis, anáksio mouтро!»
- Anthoúla: «Mesítis íne, étsi íne mathiménos, “Oúli ti méra se éna ghrafío, dhen boró”, léi.»
- Marigó: «Debélis íne, stin písti mou. An pandreftís me aftónan, dhen tha 'hete parádhes oúte ghia níki sta paliá Chiótika!»
- Anthoúla: «Ma aftós o Antónis, oúte Christianós dhen íne...»
- Marigó: «Christianós íne ma orthódhoksos dhen íne, *catholique* íne. Emís orthódhoksi ímaste, ke thríski, ma ta prághmata sighá–sighá alázoune. Ákousa pos sto Bournóva iríksane ki ekíno to douvaráki pou ihórizo sto nekrotafío tsi táfi ton orthódhokson me tsi katholikí. Ti mas horízi, enoó, dhen ého poté katalávi polí kalá. Na me sinhorésoune i Ághii mas, ma tharó i papádhes ki apó tsi dhio bádes kratáne aftó to hórisma dhia simféro, *intérêt*, ópos léne i Frantsézi.»
- Anthoúla: «Dhen kséro Kirá mou, íne thémata pou ksepernáne to dhikó mou to mialó. Aftó pou kséro íne pos i dhikí mas íne polí evéstiti sto théma thriskía.»
- Marigó: «To polí–polí, an o Antónios dhehtí, pou pistévo borí, fénete ksípnios, vaftízete orthódhoksa ta pedhiá stin kolibíthra ke dhen 'poméni próvlíma.»
- Anthoúla: «Dhen kséro, Kirá mou... Dhen thélo akómi na pandreftó, na bo se beládhes. Ftohá korítsi íme, pios me théli, oúli píso apó tin príka tréhoune.»
- Marigó: «Kalé, emís tóra na dhoume to nikokirió mas, na simazépsome to spíti. To kséro, éhi polí látra, volodhéronome polí dhi' aftó, ma tou aksízi, íne meghálo, ómorfo ke arhodikó. Óso dhia príka, o Periklís, óso ke na min to dhíhni, íne kalópsihos, *génereux*, ópos léne i Frantsézi. Na 'rhi i kalí óra ke tha se frodísi, tha taktopiísi to théma. Ma páli s' to ksanaléo, áse pia ta polá ta sóurta–féрта m' aftón ton ahaírefto to Thanássi. O Antónis tsi piátsas íne, éhi kalá fersímata. Kaká houya dhen éhi, bekrís, hasistzís, bagabóndis dhen íne. Ti thélis álo!»
- Anthoúla: «Kalá, Kiría.»

SMYRNÉIKES KOUVÉDES TSI TRÍTIS

I Anthoúla ki o yavoukloú tsi o Athanássis sto tiléfono

- Anthoúla: «Thanássi mou, éla, éla, ívghe i Kirá, ipíe sti noná tsi, *pour une heure* mou léi. Manía tin ípiase tóra me ta frantsézika, káni léi polí *comme il faut*. Dhen boró na ti honépso, íne tóso kouseliára! Ke káni ke tin kokéta, mia véra *sonradan görme!* Touláhisto o sízighos o Periklís íne véros tselebís limokodóros. Prépi na ton dhis ótan pighéni ston Parádiso, stsi kouúrses, me to kapélo ke to bastoúni tou.»
- Thanáassis: «Morí, bas ke káti maghirévis m’ aftón?»
- Anthoúla: «Óhi, vre sahlé, ti íne aftés i tzanabetiés? Ksérís pos íse o énas ke o monadhikós sevdalís mou, an ke pósí théne na me kortarísoune! Sto dourséki tou tsikmás sokáki, stou zerzavatzí pou páo ghia na psonízo, me kánoune kartéri.»
- Thanáassis: «Morí asouloúpoti, *sokak süpürge*, tha me vghánis apó ta rouúha mou ke tha ghíni kána makelió sto mahalá, ke ouíte pazvantádhes ouíte polismáni tha se sósoune apó ta héria mou!»
- Anthoúla: «Vre kouúkle mou, áse aftá ta dailíkia ke éla na mou dhósis éna filáki, ekí pou esí ksérís... Símera moshovoló, ívala tsi Kirás tsi kokónas tin akriví kolónia pou péрни apó ton “Bon Marché”.»
- Thanáassis: «Mátia mou ghliká, íme me ton kafetzí to Leonardo. Afíno máni–máni távli ke nargilé, ke íme s’ eséna s’ éna quárto. Tha sou féro ke pouloudha tou bahtsé. *Au revoir!*»

SMYRNÉIKES KOUVÉDES TSI TETÁRTIS

To zevghári Periklís ke Marigó kouvediázoune

- Periklís: «Íme psófios símera. Polí dhoulíá sto Whittall Háni mas, ifortóname stafídha. Meghálo halabalíki sto *Quai*, stin Prokiméa, ke i maóunes íhane ksehilísi apó káses. Dhískola vríkame mia báda ghia tsi dhikés mas. I hamálidhi tha ploutínane símera, oúlo hamóghela ke kompliménta ídouste! Na dhis ekíno ton evloiméno pou éhi to paratsóukli “Aspídha”, ti trehió íkane, me okádhes város ston ómo tou! Tou áksize to bóliko baksísi pou tou ‘dhosa.»
- Marigó: «Kalá, pou ífaghes to mesiméri? Dhen írthes spíti...»
- Periklís: «Mia pou ímoune sto *Quai*, ipíggha ekí kodá stou filou mou tou Fragiacom, sto restorán tou “Hôtel de la Ville”. Íhe oréa soutzoukákia me piláfi atzémiko, píra ke mia bíra, ke ghia frouíto éna apídhi.»
- Marigó: «Páli polá ífaghes, tha sou anévi i záhari! Beládhes ghirévis...»
- Periklís: «Óhi kalé, min kakomeletás, oúte ágiksa tsi mezédhes, ke íhe éna soró. Ke ghliká, na mi sou léo: Baklavádhes, kadaífia! Na min ta morologhó, polá tsesítia, ma eghó prosého ti *santé* mou, ópos to léi o *docteur* Chassaud, ke dhen thélo épita na mou káni yasáki tin kátsa pou tóso aghapó. Dhóksa si o Theós, éhyme *rendez-vous* tin epómeni Kiriakí stou Maggiar brostá, ke tha páo me tin paréa mou ghia pérdhikes ke bekátses. O kenoúrios tsiftés mou me tsi kalés mou englézikes kartoútses, ta fiséngia mou, íne hazíri. Tha tos mostráro eghó me ta skiliá mou, ton Flit to *setter* ke ton Ulysses to *pointer* mou, ti sói touféki íne o Periklís Aghás!»
- Marigó: «Min arhinás me tsi katsadhorístikes zevzekiés sou, ke mia pou ánikses aftí tin kouvéda, na vris éna *cuisinier*, éna mághira, na sou psíni laghí, bekátses ke ta lipá. I Anthoúla dhen ta kataféрни, ke eghó tóra pia ého áles *préoccupations*, apashólises *mondaines*.»
- Periklís: «Ftáni i grínia sou! I kátsa, ópos léi o filós mou o Perinis, íne sa mia ierí, *sacrée*, ikóna tou Ághiou Nikóla. Prépi na ti sévese esí, ke min to parakánis m’ aftés tsi sahlamáres, ts’ astikés *mondanités*, ópos tsi les. Ke i Anthoúla na káni to stavró tsi ke na máthi na kouziniérni to *gibier*! Ke emís, ti nomízis, dhío frantsézika ta ksérome! Pro padós, *si c’est pour la chasse, ma chère*. O kónsolas o Spaniólos oúlo kompliménta mou káni, ótan tou miló frantsézika. “*Bravo, bravo*”, mou léi, “*mon cher Pericles*.”»
- Marigó: «Vríke o énas stravós ton álone! As alázome kouvéda, írthe to vapóri stin óra tou? Páli aftá me bandiéra olandézikia, tou Taliánou tou Sperco tou atzénti?»
- Periklís: «Ne, kokóna mou! M’ ivoíthise polí o mesítis o Kirkor, ke máni–máni itelépsame tsi formalité me ta hartiá sto Koumerkáki. Ghiatí irhódane ke mia bóra apó páno apó ta Dhio Adhélfia, tha ghinómaste papí, ke dhen íha pári ke parasóli! Íne kaló pedhí o Arménis o Kirkor, dhen ton édha poté na blehtí se kamiá kombína, se kanéna dalavéri. Esí ti íkanes símera?»
- Marigó: Símera *après midi* ipígghame me tsi fíles mou lígho seriáni pros ti *Gare*, pou íne ta ómorfa englézika spítia, ke pio káto karsí, pou ídouste káti fábrikes, o Chabert, o filós tsi Maríkas tsi Levantínas, íkane *un Cercle*, mia léshi, *très chic*, polí nóstimí, me *tennis* ke havoúza. Mas ikerásane tzitzibíria ke kafé, ke tsái me ghliká, ma thélo na ghíno *membre*, mélos, ki eghó. Ghia to ghirismó,

ópos ímaste kourasménes, ipírame karótsa pou m' ífere méhri edhó sto pi ke fi.»

Periklís: «Esí m' aftés tsi frantsezoúres sou ke ta meghalía sou, tha me falíris! Eghó dhen ého tou Baltazzi tin kása!»

Marigó: «Éla vre árhoda mou, áse aftés tsi boúrles, aftés tsi parakseniés! Chiótis kapátsos dhen íse? Óla ta pighénis thamásia, tou, tou, na min abaskathís! Éla tóra levénda mou stin agalítsa mou, na se nanourísi i ghinekoúla sou, ke min paraponévese. Féрни ghrousouziá, dhen to théli o Theós, sou légho...»

Periklís: «Kalá, kouítsa mou, ke tha sou páro ki ekíno pou sou 'taksa, ta skoularíkia apó to famózo kouyoumtzí tou Frangomahalá, pos ton léne, Katramópoulo, an dhen lathévome.»

SMYRNÉIKES KOUVEDÉS TSI PÉMPTIS

I Marigó iaróstise

Apó tin krevatokámara, i Marigó me paraponiárikia foní:

«Pou íste oúles, mamá mou, adhreffoúla, tha petháno ke dhen tha to párete habári...»

Tréhi apó tin kouzína i kóna Markélla:

«Pedhí mou, Marigoúla, mi les tétia lóghia, edhó ímaste. Ipíghame stin kouzína me tin adhreffoúla sou tin Alexándra na sou etimásome éna rizóghalo, na fas káti. Dhen borí na 'poménis nistikíá oúli ti méra, Marigó. Na sou káno kamiá ghitiá, ke to vrádhi koupes, ki ístera na koukoulothis kalá sto kreváti sou. Énan kalón ípno, ki ávrio dhen th' apomíni típota.»

Marigó: «*Non, non*, dhen thélo, *le docteur* Chassaud na érthi *vite-vite, no, no.*»

I kóna Markélla stin Alexándra:

«Ti léi to yavrí mou, to nonó tsi to sihoreméno fonázi, ah! Ah, ti simforá!»

Alexándra: «Pio nonó, mamá, páli frantsézika paramilí. Dhen íne típota, m' aftá ta dekolte ke ta koketarísmata tsi méra ke vrádhi, i aksetsípoti ipoúntiase! Mia grípi íne oúli-oúli!»

Kóna Markélla: «Marigoúla mou, min kánis étsi. Tha érthi o Periklís ke tha féri to ghiatró, Sassó, Sossó, ópos ton léte.»

Marigó: «O Periklís móno ti stafídha tou éhi sto nou tou. Stafídha apó 'dho, stafídha apó ekí, ki emís *aspetta cavallo che l'erba cresce!* Na pái i Anthoúla na ton féri máni-máni, na tou pi pos i ghinekoúla tou esthánete sarávalo, íne variá árosti...»

Kóna Markélla: «Ti léi páli, dhen tin katalavéno. Ah, Manóli mou, ándra mou, pou íse na ívlepes ta hália mou!»

Alexándra: «Eh, mamá, min kánis étsi ki arostísis ki esí! Dhen éhi típote, dhen vlépis? Áfise ta frantsézika ki iarhínise ta taliánika. Ke áse ísiho to babá ekí pou íne. Lígho dhen ipedhéftike, ótan izoúse...»

Kóna Markélla: «Kalá, pedhí mou, koumándo pia kánete esís i tzióveni. Tóra tha érthi o Periklís ke óla tha ta taktopiísi, óla tha boune sto méros tos, ke i Marigoúla tha ghíni kalá. Dhóksa si o Theós, hília epharistó Ághie mou Fanoúrie, pou mas ifanéroses éna ghabró san ton Periklí! Hóma piáni, málama ghínete! Ma Ághie mou, to táma mou dhen to ikséhasa, tha to káno. An vális ke kána héri dhia tin Alexándra mou, na vri ke aftí i kakomíra étsi éna kaló ghabró, asiménio héri tha sou féro.»

Alexándra: «Ti mourmourízis páli mamá, ghiatí dhen ipandréftika akóma eghó? Dhen íme kakomíra, ke ftáni m' aftés tsi prokseniés pou kánis esí ke i kokónes i filinádhes sou. Dhen thélo beládhés san ki aftoús pou mou iskarósate me kíno to loló Yánni, pou apó to prói méhri to vrádhi ta ídhia ílee: "Min kitázis apó 'dho, min kitázis apó 'ki, mi vánis tóso *rouge*, ti 'ne aftó to dekolte!" Skláva ighíreve! Anipóforos ítane, ke épita me zálize sinéhia me to "Ghiatí kánis moutra, afoú eghó ého sovará esthímata?" Ke m' ikouvaloúse me kíno to podhilátou tou, mia antíka, apó ghípedo se ghípedo, *fut bol*, kouurses podhilátou, bisiklétas ópos léne i filí tou, fonés, kavghádes ke típota álo!

Manía íhane na kseperásoune tsi Levantíni... *Eksik olsun*, kalítera kalóghria na ghíno!»

Kóna Markélla: «Lígho trópo ke diplomasia théli, kóri mou. Kán' tos stin arhí ta hatíria tos ke épita, sighá–sighá, tha kánoune ta dhiká sou. Dhen vlépis tin adhrefoúla sou ti Marigó pos ta ikatáfere? O Periklís souzós stékete brostá tsi, ke tin éhi sta ópa–ópa. Óla ta kaprítsia tsi káni, piáno, frantsézika, *Cercle*, bizouó, touláetes ke ta lipá.»

Htipái to koudhoúni, ke íne o Periklís me ton ghiatró. Heretoúne viastiká ke bénoune stin krevatokámara. O Dr. Chassaud, polí *gentleman*, skívi ke péni to héri tsi Marigós ke to féni méhri ta hília tou, ma dhen to filá.

Dr. Chassaud: «*Bonjour, ma chère, qu'est qui ne va pas?*»

I Marigó, me éna hamóghelo meghálo san oúlo to dhomátio:

«*Je ne sais pas, cher Docteur, j'ai mal padoú, ke ého ke zésti.*»

O ghiatrós tin oskoulténi.

Periklís: «Típota sovaró, *Docteur?*»

Dr. Chassaud: «*Non, une grippe*. Krío píre, zestá na péni. Na tin trípsete me spírto, ke na tsi kánoune ke éna servitsiálo, kaló tha tsi káni. Se dhío méres tha 'ne sto pódhi.»

Marigó: «*Non, mon Dieu!* Tremoúla m' ípiase, tha me ponési aftó to matzaflári!»

Periklís: «Psihoúla mou, mi fováse. Tha íme kodá sou, tha sou vastó to héri.»

Kóna Markélla: Ah! Ah! Tétio ghabró, pou vrískis? Malamaténios íne! Sou éfhome, ghióka mou, na 'his tou Avraam ke tou Isaac óla ta plóuti ke ta aghathá.»

I Alexándra sousourévi:

«Dhen kséro aftí i dhío ti íhane, ma o Periklís kalá ta ikonómá. An ke, me aftí ti spátali tin kokéta tin adhrefoúla mou, dhen borí na káni dhiaforetiká...»

Periklís: «Áde, Marigoúla, ghíne ghrígora kalá ke tha se páo sto Parísi.»

I Marigó, pou amésos máni–máni ts' írhe hróma sto prósopo tsi, léi:

«San na esthánoume kiólas pio kalá. *O merci mon Périclès, viens que je t'embrasse.*»

O Dr. Chassaud heretái *très poliment*, evgheniká, ólous ke léi:

«*Vous viendrez au bal du "Sporting", n'est-ce pas?*»

Marigó: «*Bien sur. Périclès*, mia pou tha páme sto Parísi, pénome apó ekí tin touléta dhia ton bálo.»

Periklís: «*Bien*, aghápi mou, ma ki apó 'dho, apó to "*Au Printemps*", oúla pariziánika dhen pénis?»

Kóna Markélla: «Ah, ah! Ti ghabró malamaténio ke bereketlí ého! Periklí mou, aftós o ghiatrós, pos ton léte, Sassó, íne pandreménos?»

Alexándra: «Ftáni mamá aftó to ghoundhí, to ghoundhohéri! Oúlo ghabrí vlépis padoú. Min anekatévese, ótan thélo ghabró tha ton évro eghó móni mou! Básta, se parakaló, dhen thélo n' akouso pia kouvéda dhi' aftó to práma!»

SMYRNÉIKES KOUVÉDES TSI PARASKEVÍS

I Marigó ke i files tsi

I svélti silouéta tsi Marigós fánike stin póрта tou spitiou tsi, sto sokáki Petrocochino No. 13:

«Eláte vre korítsia, kopiáste, bíte mésa, mi me kánete na periméno stin póрта! Fisái lígho, na min pountiáso, ksérete póso delikátis fisis íme.»

I Katína sti Sofía:

«Arhínise páli me ta dhiká tsi ta penémata...»

Paraskevί: «Bíkame, írhame ghlikiá mou.»

Marigó: «Kalós orísate, *bienvenues!* Anthoúla, pou íse na páris ta mantó ap' tsi kiríes? Potés dhen se vrísko ótan se thélo!»

Sto metaksí, oúles ibíkane sto hol ke kitázoune me meráki ti megháli pianóla pou íne apáno se éna atzémiko setzadé.

Marigó: «Ne, tin vlépete, korítsia, tin pianóla mou? Aftí pézi móni tsi mousikí, íne “*un piano mécanique*”. Éhi éna dhiavoleméno mihanismó me káti *rouleaux* me nótes. O Periklís mou tin ífere apó to París. Mou ípe, “An kánis ke frantsézika ke piáno mathímata *en même temps*, polí varetó tha íne. Touláhiston me tin pianóla tha éhis mousikí dhíhos kópo.”»

Oúles mazí, ironiká:

«Brávo, brávo... Ta kataférnis oúla mia hará, Marigoúla mas!»

Oúles pernáne sto salóni, ópou vrískete mia oréa *cheminée salamandre* me éna soró *bibelots* evropaiká. To salóni éhi ke polá ómorfa kathísmata, sofádhes me veloudhénio ífasma ke apó ksílo maoúni i karidhiás. Éhi ke oréa fotistiká hromatistá venetsiánika, konsóles, haliá ke kilímia aksías tou tóπου mas, padoú me ghousto taktopiiména.

I Anthoúla féрни ton asiménio dhísko me ta retselia ke ta dantelénia petsetákia.

Marigó: «Trataristíte, korítsia, éhi vísino ke nerátzi, óla spitiká. Ki áli mia koutalítsa páre, Paraskevoúla mou, dhen íse se kséno spíti, mi diriése. *Faites comme chez vous.*»

Ta vízita, me matiés anámesá tos:

«Páli ksanabída me ta frantsézika tsi...»

Marigó: «Áde, Anthoúla, aróta tsi kiríes pos théne ton kafé tos, dhikó mas i frantséziko? Ke fére ta sekerloukouímia, ta finíkiá ke ta koulourákia, na tratároume tsi kalés mou filinádhes.»

I Anthoúla pái sti *salle a manger* ke féрни apó epáno ap' ti servánta ts' asiménii dhíski me ta ghliká. Ta vízita m' aftín tin efkería dhínoune mia matiá sti *salle a manger*, ke thamázoune ta móbila, éna meghálo trapézi me skalistá pódhia, asortí karégles ke fotéy, seibór, fotistiká apó akriví porseláni, opalínes mésa se vitrínes, *tableaux*, váza ke ta lipá. Edhó i Marigó édhine ta famózika tis *dîner* stous filous kai kalesménous tsi. Tóte stronódouste ta kediména trapezomádila, ke katevénane apó tsi despéntsies ta porselánina servítsia, ta asiménia maheropírouna kai ta kristálina potíria.

Épita apó lígho, i Sofía:

«Efharistoúme polí, ómorfi ghépsi éhoune aftá ta ghoustózika ghliká. Boró na páro ton sekerloukouimión ti sintaghí sou?»

Marigó: «Me efharístisi. Ti vastáme apó tin sinhoreméni ti nóna tou Periklí mou. Megháló ipokíméno ítane se oúla tsi, na, karsí sto douvári mésa se malamatenía kourníza íne zoghrafiméni. Ítan mia arhódissa tou Boutzá, mia Kiría, mia Madáma, sas légho.»

Paraskevί: «Polί sostá, ke i dhikiá mas família tin thimáte.»

Sousourévoune stin Paraskevί i áles:

«Ghiatí dhen tin arotás ke dhia tin dhikiá tsi família?»

I Paraskevί, sighaná, tos apadá:

«Siopί, dropί, kouseliáres...»

Marigó: «Vre pedhiá, na péksome kamiá pástra, i kamiá tómbola!»

Sofía: «Áse, áli forá, na min arghísoume polί. Tha 'rhouné i ándri mas apó tin dhoulíá ke, kséris, théne na mas dhouéne ekíni tin óra sta spítia mas.»

Katína: Ne, sostá ta les Sofía mou, áli forá ta hartiá ke i tómbola. Ma, Marigó, pe mas ti ighínike me to *Cercle* tou Chabert pou ítheles na ghraftís, to idhéntike o Periklís?»

Marigó: «Dhen ítane polί éfkolo, óhi pos íne tsigóúnis, ma me zilévi vre pedhiá. Dhen to léi ómos polί anihtá ke psáhni dhikeologhíes tou kó ..., na min po ke énan áskimo lógho. Sinhórise me, Panaghítsa mou! Mou léi, “Ma ekí éhi polί mouskoulántza”, ke koroféksala. San padoú na prépi na íne móno Romíi ke gností! Smýrni íne edhó, dhen íne horió! Ke ekínos, ótan pighéni stin kátsa, dhen íne pou dhen káni paréa me Levantínous, Toúrkous ke ksénous kónsolous ke ta lipá... Íne éna gheghonós, o plóutos tsi Smýrnis íne aftó. Na mi sas ta poliloghó parapáno korítsia, éna vrádhí, ópos to léi ke o amanés, ta ikatáfera, “*ce que femme veut*”, ke sto finále, edáksi to *Cercle*. Ke dhen íftane aftó, mou 'kane ke reghálo skoularíkia apó ton famózo kouyoumtzí tou Frangomahalá, ton Katramópoulo.»

Oúles sto pódhi, me tsoupanákia:

«Brávo, brávo!»

Maríka: «Ne, ke aftí i mouskoulántza pou léne dhen íne kakó práma, *au contraire*. O babás mou íne Taliános, ma i nóna tou ítane Chiótissa, Romíá. Ki i mamá mou íne Frantséza, ma i mamá tsi ítane Arménissa. Ávrio, an stsi famílies éhi ke Toúrkous ke Evréous, na mi sastízeste, oúli mia fátsa ímaste. Éhi kaloús ke kakoús se oúles tsi rátses ke tsi thriskíes.»

Sofía: «Brávo, brávo! *Bella* Maríka mou, méli ke ghnósi éhouné ta lóghia sou, tou, tou, mi se matiásoune! Ma na pighénoume, na min to kánoume arméniko to vízito...»

Paraskevί: «I Dominique, i filinádha mas, mou éleghe pos aftí i Chabert, pou íne megháli frantsézikia família, íne singenís tsi. Íne alíthia, Maríka?»

I Maríka, ghelódas:

«Óhi, vre korítsia! Pou o Chabert me to sokáki sto ónoma tou, pou i Dominique! Tsi ghouñas tou to maníki íne!»

Oúles spáne sta ghélia.

Katína: «Filinádhes, to álo Sávato, an théte, na páme sto *cinéma* sto “Palace”, sto *Quai*, pézi éna *film* me to Valentino.

I áles: «Kalí idhéa, *d'accord!*»

I Marigó: «Vlépo aftí i aghápi dhia ta frantsézika dhen íne móno dhikiá mou. Íne ómorfi ghlósa pou ti miláí tósos kalós kósmos ke káni polí efféto, ghi' aftó ghemízoune ta sholía ton *Masoeuron* ke ton *Fréron*. Ma ki emís me tin Evangelikí, ke tóra me to kouklí to Omírion mas ke me ta elino-ghaliká sholía san tou Aróni, dhen éhi lógho na tsi zilévome. Tóra érhode ke i Amerikáni me ta polá paradhákia, ta dholária tos, tha dhoume ti tha ghíni. Kánoune sholía, léne, san ts' arhodikés épavles ton Whittall, Papazian ke Baltazzi, pou ivizítarane Soultáni, Vasiliádhes ke Príngipi ólis ts' ikouménis. Léne pos ivríkane ke méros ston Parádiso. San na to ikánane apósta, ghati' aftí i Protestántes oúlo ghi' aftó miláne.»

Káni to stavró tsi tris forés ke, sikónodas ta mátia pros ton ouranó, léi:

«Theoúli mou padodhíname! Panaghítsa mou thamatourghiá mou! Móno esís ksérete pou tha páme...»

Oúles mazí, kánoune to stavró tos ke léne:

«Amín!»

I Anthoúla, me to ómorfo hamóghelo tsi, féni apó tin kapeliéra ta panafória ke tsi mousamadhiés tos ke tos léi:

«Na kopiáste páli, edhó ímaste ghia na sas servírome.»

Oúles mazí: «Sinharitíria, kompliménta, Marigó! Tétia ipirétria, makári na íhame ki emís...»

Ótan iftásane sto katófli tou spitioú, oúles heretáne ke efaristoúne tin Marigó dhia tin tsirimónia tsi.

I Marigó: «Kanoníste me ts' ándri sas na érhete ghia kamiá vegéra, i *après souper*, óti protimáte!»

SMYRNÉIKES KOUVÉDES TOU SAVÁTOU

I fili mas sto Théatro tsi Smýrnis

O Periklís ke i Marigó, me tsi Levantíni fili tos, ton Tony ton Englézo ke ti ghinéka tou tin Frantséza Anne, ke to Marcello me ti Lucia, venetsiánikia kataghoghí ma me afstriakó pasapórti, íhane sinfonísi na páne sto perífimo ke ksakoustó Théatro tsi Smýrnis, pou ítane sto *Quai*. Oúli i Smyrneí ídouste perífani dhi' aftó, ke ótan i kséni, alá ke polí Athinéi, ts' komplimentérnane, ta mátia tos ighialízane apó hará ke kéfi, ke polí singinevoudouste kíola. Íne gheghonós, to Théatro ítane káti to ekseretikó, éna kouklí, me kathísmata apó malamaténia ksíla ke kóokino veloúdhó. Me ts' orées lótzes tou, íperne apáno apó 750 theatés.

“Une merveille de chez nous”, iléghane i Frantsézi, ghatií íhe pári modélo tou éna pariziániko, *“fantastico”* i Taliáni, *“beautiful”* i Englézi. Polí louso ta pelória fotistiká, *“Lustres de Versailles”* ta 'leghe i Anne. *“Ke to mármaro apó tin Carrara prépi na íne”*, ípe o Marcello. Ke o Periklís íleghe perífana, *“Ap' ópou ke na íne, íne! Ma to Théatro íne dhikó mas, oúte i Athína dhen éhi tétio!”*

Ta zevghária ídouste ki ekína lousáta, smoking ke papillon i ándri, makriés dekolte róbes i ghinékes. I Marigó, íhe váli shedhón óla ta bizoú tsi.

Idhínane tin *“Aida”* tou Verdi. Ma o Periklís íleghe pos ítane ksetrelaménos me óti íhe na káni me *“Carmen”*. I kakés kouseliárikes ghlóses tsi Smýrnis iléghane pos prin pandreftí íhe káni ti zoí tou, ke pos íhe lógho pou i stafídha pou exporténi pái se polés ksénes hóres, ópou íhe polés metréses, gómenes, ópos tsi léne tóra i tzióveni. Fénete kamiá Carmen Spaniála ton íhe maghépsi ghia polí keró!

Ótan to 'mathe i Marigó, ipíghe se mia kafetzoú, pou ts' íadhiase to portofóli dhia na dhi mes sto flitzáni tou kafé to mélon ts' ipóthesis. *“Koritsáki mou”*, tsi léi, *“perasména—ksehasména*, ma min lismonís pos aftés i Spanióles íne zestés san to kalokéri tsi Smýrnis. Na se dho ki eséna, prépi na *‘se à la hauteur.’* Íhe sastísi i Marigó apó ta lóghia ke ta frantsézika tsi kafetzoús. Ma ótan ídhe oúles tsi madámes pou ídouste sto salóni, ikatálave pos aftí ítan tetrapérati, ke me polí *expérience*. Ótan i kafetzoú tin ipíghe néhri tin pórti, pou aftó to íkane dhia aftés pou ts' afínane polí baksísi, tsi léi: *“An dhis páli típota loksó sti siberiforá tou ándra sou, éla páli, tha se páo stin tsátsa mou, mia fína mághisa, ke me aftá pou tha sou pi, tha kánis ton Periklí na lolénete ghia séna.”* Ma i Marigó dhen ítane tóso hazí, ki iskéftike pos ta paradhákia tou Periklí iprotimoúse na ta éhi dhia kíni ke óhi dhia kafetzoúdes, mághises ke hartoríhres, pou íhan ghemísi ti Smýrni, ke dhen iksanapíghe. Ma iprósehe mi hási to gel tsi, ópos to léne i baghásidhi tsi Smýrnis, ke na íne polí thilikíá ke naziára me ton Periklí, ghatií íhe katalávi pos tou arésane aftá ta kólpa.

Sto antrákt ipíghane sto *bar*, ópou isinadísane polí ghností *de la haute société*, Bournovalídhes, Boutzaliótes ke tou *Quai*. Oi famózes adhelpés Athanasoúla, i de Cramer, i Olandézes, lígho kríes, ma ómorfes. O Marcellos ipróftakse prin ts' áli ke ts' ikérase *champagne*. O Periklís, pou tou árese i rekláma ki íleghe pos káni kaló dhia ti dhouliá tou, itsatístike lígho, ke tos léi, *“Ótan evghoúme apó edhó, tha sas páo kápou, ke ekí tha sas keráso eghó.”* O Tonys me hamóghelo léi, *“Bas ke mas kerásis stafídha, Periklí?”* Ighelásane, ma o Periklís íthele na 'hi ton teleftéto lógho: *“Tétio humour, prépi na íne engléziko”*, tos léi.

I ópera me oúla tsi, mousikí, dekor, ke me tsi kantadhori, *prima donna*, tenóro ke ta lipá, árese polí. *“Éna souksé”*, iléghane oúli, ke sto télos ipézane tsoupanákia dhia polí óra.

Vghénodas apó to Théatro, aghorásane ke kábose tsebleboúdhes ke pasatémpo apó tsi poulités. O Periklís épita ts' ipíe ekí kodá, sto *“Café Kostí”*. *“Ksérete”*, léi, *“sto Quai móno éhi*

apáno apó 15 *café*, ma ghlasadha san edhó dhen éhete ghoustári.” Se oúlous árese, ítan polí kalís qualité.

An ke ítane arghá pia, íhe polí halabalíki sto *Quai*. “I Smýrni oúlo zoí ke hará íne”, ípe o Marcellos. “Ne, ghi’ aftó ti léne *Petit Paris*”, ipróstese i Anne.

O Periklís: «Mia méra, pedhiá, na sas páo se mia tavérna pou kséro eghó, pou éhi to kalítero rebétiko.»

Marigó: «Amán, amán! Rebétiko, bouzouúkia, amanédhes ke rakáki, álo típota dhen kséris. Móno to kobolói sou lípi!»

Periklís: «Ás’ ta aftá ta snobísmata, Marigó. Dhikiá mas mousikí íne to rebétiko, ke mas to zilévi oúli i ikouméni.»

Ke hamoghelódas, agaliázi ti Marigó ke traghoudhái sighaná, “Ki eghó énas rebétis, énas mángas íme...” Ma vlépodas pos i Marigó, anastatoméni, ton spróhni ke tou ríhni kakés matiés, vázi ta moutra káto ke sopéni, ke thimáte ti mamá tou tin Evghenía: Afstirí, thrískia, pou ótan íleghe kána tétio tsaipiniáriko lógho, i kamiá mikrí vrisiá, ton stravokítaze ke tou ’leghe, “Esí, Periklí, voulose tone!”

Épita, se lígho páli, o Periklís filiká:

«Marigoúla, dhen íne théma gia kavghá, kséro, esí protimás *clubs*, léshes, ma dhen boroúme káthe vrádhni na ’maste sto “Sporting” i sti “Léshi ton Kinighón”, ton katsadhóron!»

Marcellos: «*Si, si*, íha káti vízita apó *Italia*, ithélane na páne na akóusoune laikí mousikí, ke tos árese polí to rebétiko.»

Anne: «Dhen kséro polí apó ’fti ti mousiki, ma sto Bournabat éhome ton Kadí me to salvári tou, pou mas ksetreléni me tin kópsa tou ke ta ómorfa traghoudhia tou.»

Ke psithirízi:

«As hamiló-, as hamilónan ta vouná,
na ’vlepa to, na ’vlepa to Bournóva,
na ’vlepa tin aghápi mou,
ti álo thélo akóma...»

«O bárbas mou íne lolós ke palavós dhi’ aftón, ke ton kalái se óla ta *party*.
Isn’t it, Tony?»

Tonys: «*Oh, yes!* Ma aftós o Kadís tha ghíni meghálos *star*, *you will see.*»

Periklís: «Íne mousikí pou timái tin Smýrni, ke katá eména enóni sto meráki, ston póno, stin ekmetálefsi ke sti dhistihía oúlo to laoutziko mas, Romíi, Tourki, Armenéi, Evréi ke Levantíni. Ghiatí ti Smýrni ti léne ke Ftohomána, par’ óla ta plóuti tsi ke to berekéti tsi. Arési se oúlous to rebétiko, ke me tsi kalí Smyrneí kalitéhnes, ta órghana ke ta nóstima touúkika lóghia ghia sevdá, kisméti ke ta lipá, éhi polí kéfi. Ki ótan vghi kanénas ke káni kána horó, tsíftetéli i hasápiko, ghínete hamós, makelió!»

Lucia: «Ke sta *picnic*, stsi partídhes, polá ómorfa roméika ke taliánika traghoudhia léme, san to “Ghialó–Ghialó” ke to “*O Sole Mio*”. Dhen to léo dhia to pénema, ma o ghios mas o Aldo éhi fína, ekseretikí foní, i *Saleziani* ton pírane sti horodhía ts’ eklisías. Ma íne ke sportívos, amolí polí kalá tserkéni.»

Marcellos: «*E vero*, alíthia! Ke na dhíte pos psélni sta latiniká! Ma mi mou miláte dhia aftá: Sto sholí ótan ímoune, m’ itimorísane dhia ta latiniká, pou dhen ta

ikatóferna dhia típota. Éna “puella agricolorum” íksera, ke básta! Mia méra pou mou ithímose o kathighitís, tou léo, “Emís i Smyrneí ksérome o kathénas apó pénde ghlóses, ti na ta kánome ta latiniká? ” *Mamma mia!* Íhe ghíni mávros, parápona stsi dhikí mou, *castigo*, timoríes ke ta lipá, mou ívghale tin písti kiriolektiká! Pos iskapóulara to dhioghmó apó to Kollégio, móno o Theós ki eghó to ksérome...»

Periklís: «Éhis meghálo dhíkio, ki emís me ta arhéa eliniká, ke me ti sizítisi ke ta provlímata pou dhimiourghóume me “katharévousa i dhimotikí”, hróno polítimo hánome. Troghómaste anámesa mas dhia to káthe tis: “Vasiliá! Óhi vasiliá!” Ke sto finále, ’poménome píso apó ts’ áles hóres. O Theós kaló na mas dhíksi, ma dhen to vlépo, an dhen aláksome aftés ts’ áskimes siníthies pou éhome tóra apó hrónia.»

Tonys: «Dhen pistévo i megháli arhéi Élines, an sas vlépoune apó ki pou íne, na ’ne perífani me sas dhia aftá.»

Oúli mazí: «Sostó lakirdí, Tony...»

Marcellos: «Dhen kséro, pedhiá, dhia pio prághma prépi kápios na íne perífanos, ma egó ke i família mou ímaste perífani dhia to Cordelió mas, ópou zoúme tóra. Éhi pára polí anaptihtí, me ts’ ómorfes víles tou, ta bánia tou, to *Club “Petrocochino”* ke to vaporáki, pou se féni se éna misáoro stin Punta.»

Tonys: «*Yes, you are right!* Tsi proáles ipérasa apó to Bairaklí, ki édha ki ekí na htízoune oréa spítia, baltazídhika, *with beautiful view of the gulf*, ke mia eklisía dhia tsi Frángi. O filós mou o tetrapéreatos o Pittaco to ikatófere aftó to *project*, ke léne pos to Vatikanó tha tou dhósi ke dekorasiónes.

Periklís: «Na févghome, pedhiá, ávrio proí–proí prépi na páo sti dhouliá mou, ghia na proftákso na értho ke stsi kourses tou Paradisou. Paketarísmata tsi stafídhias éhome páli...»

Marigó: «An ton afíso, tha kimithí me ti stafídha tou!»

O Periklís pleróni to logharias mó ke afíni éna meghálo baksísi pou enthousiázi ta garsónia, pou epharistoúne ke kalovradhiázoune énan–énane tsi paréas.

SMYRNÉIKES KOUVÉDES TSI KIRIAKÍS

O Periklís ke i fili tou stsi kouurses tou Paradísou

O Periklís, pou páda íne stin óra tou sta *rendez-vous* tou, periméni tsi fili tou sti *Gare*, sto stathmó tsi Puntas, dhiavázodas tin gazéta tsi Kiriakís, ton “Kópano”.

Se lígho írhanē ki ekíni, o Tonys ke o Dimítris.

O Periklís íhe kiólas pári ta biliéta dhia tin próti klas, ke mólis to tréno isfírikse, ídouste óli kathisméni. Ke I tris diméni sa ghabrí, me pantalóni grízo, ble jakéta, kapélo ke bastoúni, sa véri limokodóri. Íhe ghíni pia siníthio aftó to *chic*, ke i ghinékes iforóúsane makriés róbes *mousseline*, ke terástia kapéla me kordhéles.

O Tonys, pou íhe taksidhépsi polí ke íhe manía ghia tsi kouurses ke ta álogha, kitódas ghíro tou oúlo aftón to lousáto kósmo pou isizitoúse i dhiávaze gazétes, “Amálthia” i “Impartial”, ípe:

«Tharís pos páme sto Londhíno sto Derby, i sto Grand Prix tou Parisioú!»

Dimítris: «Polí evropazoúmaste, éfhome dhia to kaló mas na 'ne...»

To varváto engléziko tréno íftase ghríghora, se perípou íkosi minoúta, ston ómorfo stathmó tou Paradísou. Apó ki se mikrí apóstasi ítane o Ippódhromos. Ótan íftásane, ikathísane.

Dimítris: «Eghó dhen katalavéno ke polí apó kouurses, ma káno házi aftí tin atmósfera. Aftó to meráki ke to páthos pou éhounē polí, ótan vlépoune ta álogha na tréhoune, propadós ótan to dhikó tos pái brostá. Vlépete ke akoúte, na, brostá mas, tsi fonés, ta brávo, ta horopidhímata, ta tsoupanákia, ta filiá, ta komplímēta. Ma ke kábosa moutra! *Facce scure*, thimoménēs, aparighórites, apelpisménēs, aftonón pou hánoune. Polí emosióna, tharís pos hásane ton parádhiso.»

Gheláne i áli: «Polí spiritózos éghines, Dimitráki», tou léne.

Sinehízi o Dimítris, tóra pia pou ipíre fóra ki iarésane ta lóghia tou:

«Na, akoúste tsi vre pedhiá! Brávo apó 'dho, brávo apó ekí, sinharitíria, *félicitations*, ke kápou–kápou léne ke stsi haméni perastiká: “*Geçmiş olsun*, dhen pirázi, tin epómeni esís tha kerdhépsete!” Óla aftá se roméika, frantsézika, englézika, touúkika, arménika... Mia *tour de Babel!*»

Polá ómorfa alóghata ídouste ton Englézon Levantínōn, pou íne i pio oustádhēs se aftó ke se polá ála *sport*. Ke alíthia, íne *gentlemen* polí *cool*, ópos léne, dhen dhíhtoune ts' emosiónēs tos san ke ts' áli tsi fonaládhēs. Tsi parapáno kouurses páli aftí ts' ikerdhísane, Paterson, Whittalléi ke lipá, ki ihárike o Tonys. Ma ke tou Touúkōu tou filou tos tou Evliyazade, pou íne meghálo ipokímēno, ke tou Romioú ghiatroú tou Boutzá tou Dr. Lorándou ta álogha ipírane kalés thésēs. Ostóso, anámesa stsi dhiáfores kouurses, I fili mas isizitoúsane.

O Periklís ston Tony:

«Pos pái I katástasi me to bambáki? Polés fábrikes káni o bárbas sou.»

Tony: «Yes, sighnómi, ne, ma íne lígho lolí i katástasi. Mia anevéni, mia katevéni i rekólta ke i timí, i aksía tou íne san koumári. Ma esí, pézis páda móno me tsi stafídhēs?»

Periklís: «Ne, páda. Dhen thélo na riskáro me ála proiónda, *products* ópos ta léte, Tony. Borí káti me síka na káno, éhoun kaló ónoma i “Smyrna Figs”, ma to kerdhos íne periorisméno. Éhi megháli *concurrency*, ópos kséris. Mou léne ke ghia *opium*, to hasísi tou Afyon, pos kerdhízis polá ótan éhis kontráta, ma

dhen íne ghiá ména. Borí na falírís se mia méra an dhen to vri o aghorastís pos íne tsi qualité pou íthele, ke éhi ke polá ála ríska. Esí pos pas, Dimítiri, me ts' alevrómilí?»

Dimítiris: «Dhóksa to Theó, mia hará! Ma kséris, I família íne hrónia ke zamánia s' aftí tin *industrie*, ópos to léne tóra, pou éhome ke ta kenoúria mihanímata. Dhen ímaste i próti san ton Issighóni, ma dhen prépi na paraponiómaste. To psomí vghéni ke ghia mas, ke ghia ton kosmáki pou doulévi ghia mas.»

Oúli mazí: «Ne, o Issighónis meghálos ke tranós ighínike, ke oúli I Smýrni ton kamaróni!»

Íhe akóma kósmo, samatá, polí tavatoúri sts' eksédhres, stsi *tribunes*, ópos tsi léghi o Tony, ótan I fíli mas ipírane dhrómo na fighoune, na páne sto stathmó tou Paradísou, pou i Englézi íhan htísi mazí me to famóziko to sidheródhromo "Aïdin Railways". To tréno dhen íhe érthi akómi, ki ikátsane sto *café* ki iparágilan kafé ke tzitzibíria.

Dimítiris: «Oréos o Parádisos, ki omórfine akóma parapáno me to Amerikániko Sholío. Ti pelório htíma íne aftó!»

Tony: «Ne, tha 'hi polí souksé aftó to sholío. Emís, prin, iksérame ton Parádiso móno dhia tsi kóurses ke ta eksohiká tou Cousinery ke tou Voutsiná, ke tin oréa físi tou, tsi bahtsédhes tou.»

Periklís: «Ne, ke o ómorfos Boutzás mas íne dhio vímata. Ton apothímisa...»

Tony: «Ma tharó, Periklí, dhia to kalokéri páte akóma ekí, is to oréo eksohikó sas pou íne kodá stsi megháli *bienfaiteurs*, pos tsi léte, ts' everghétes tsi Smirnéikias Romiosínis, tsi Sevastopoulo, ke tin protestantikiá eklisía. Ákousa pos i Rees, i Baltazzi ke o Forbes, pou éhi ekíno to paláti edhó kodá, iválane lóghia s' aftoús tou *Railway* dhia na perásoune ti *linea*, ti ghramí, kodá sta spítia tos.»

Periklís: «Polá léghode, Smýrni íne aftí. Kouséli, paramíthia, meghalía ke rebétes ósous thes, ma íne ke tóso ómorfi, ti zoulévi oúli I ikouméni. *Petit* Parísí ti léne I kséni. Ne, to kalokéri páme ópote boroúme sto Boutzaliótiko patrikó spíti. Ma léne tóra, pos tha meghalósoun akómi ta *Railways* me kenoúries ghramés ke péra ap' to Aidhíni.»

Tony: «Ne, to ákousa ki eghó apó próto héri, apó pighí engléziki, ke pos to govérno tha dhósi se aftá ta méri tzába ghis dhia tsiflíkia.»

Dimítiris: «Ne, káti mou 'leghe o babás mou. Ma léi kiólas pos íne epikíndhina méri, éhi poloús eskiyadhes ekí péra.»

Periklís: «Ke pos tha afísoune aftí i lórdhi mas i Englézi tsi víles tou Boutzá ke tou Bournóva, na páne tóso makriá, na manatziároune ta tsiflíkia? Dhískoli ipóthesi, dhen íne práma pou borí na pái bros ótan to afedikó dhen íne ekí...»

Tonys: «Esí páda *conservative*, pos to léte, sidiritikós, ma me tsi kenoúries englézikes tehnologhías polá prámata boroúne na páne kalá me líghi *supervision*, lígho *control*.»

Periklís: «Dhen me píthis, Engléze mou. I ghis théli dhoulíá, ke dhikó sou idhróta. Dhen vlépis tsi Tourki aghádes, tsi tselebídhes, san tsi Karaosmanoglu? Stsi Clarke, Paterson, Rees ke paréa pouláne ta tsiflíkia tos! An aksízane tóso, dhen tha to kánane.»

Dimítiris: «Ne, tréhoune polí Englézi, ke áli san tsi Baltazzidhes, na t' aghorásoune.»

- Periklís: «Ne, to kséro, ma dhen vlépo sto télos haíri. Ke i Baltazídhes, an ke íne i aghapiméni ton Soultánon me tsi parádhes pou tos dhanízoune, se polá prámata mazí éhoun bléksi, katá eména. Pos to léte, Tony, *it is not my cup of tea.*»
- Tony: «Ne, esí stafídha, ke *only* stafídha!»
- Dimítris: «Eghó simfonó me ton Periklí. Dhen íne kerí ghia meghála aníghmata...»
- Tony: «*Okay, okay*, dhen tha malósome ghia aftá, o kathénas ts' idhéas tou. Eghó íme apó *babys*, pos to léte esís, apó ta ghenofáskia mou Bournovalís, ke étsi tha 'pomíno.»
- I áli dhío: «Brávo, ta roméika sou íne fína, se vlépome na páris Romiá! Vévea, pios afíni to Bournova, to Bournoabat pou léne ke i Levantíni, me ta kría tou ómorfa nerá, ke pósa ála berekétia, ploúti ke ghléndia, ke na mi miláme dhia ta *sports!* Oúlo kenoúries *prouesses*, katorthómata, sto *fut bol*, sto *tennis*, ston athlismó. Brávo, polí kapátsi íste, ma vlépome pos kiarhí mia englézika disipliná pou lípi polí se ála méri, ke voithí polí ti níki sts' aghónes.»
- Dimítris: «Min ghíni pareksíghisi, ma léne pos i palií ikavghaladízane lígho ke dhia to kalabóuri, ópos ts' arésí anámesa tos, dhi' aftá ta horiá. I Bournovaliótes iléghane, “Tétia omorfiá, tétia nerá, pou tha vríte!” I Boutzaliótes ipenévane ta kiparísia, ti físi pou éhi o Boutzás, ke i Sevdikioilídhes tin táksi, ti sovarótita, ta proiónda, ma ke ts' ómorfes kopéles tou horiού tos. Ma me to pardón, an dhen íparhe to Daragátsi, i Punta, i emborikí mahaládhes, to *Quai*, me lígha lóghia to kéndro tsi Smýrnis, apó pou tha ikerdhízane ta paradhákia tos, na kánoune tsi víles ke na zoun san pasádhes se aftá ta horiá?»
- Periklís: «Kalá ta les Dimítri mou, ghi' aftó ki ipíra spíti sto sokáki tou Petrocochinou pou íne ke singenís mou, ap' aftá ton Chiotón oustádhon me to klistó balkóni to dhikó mas, to tzoubalídhiko. Ma dhia tsi Sevdikioilídhes boró na po apó píra, pos polá horatá dhen sikónoune. Varií polí, sovarí athrópi. Ne, ómorfa korítsia, ma pou na ta plisiásis, amán–amán to kopelió, oúte móno tou dhen borí na perási apó brostá ap' ton kafené. Tha vgháni ónoma pos íne aksetsípoti! Ma ta páne kalá me ts' Olandézi pou zoune ekí, ghiatí íne ke aftí moutra, dhen íne polí tou glendiou. Ma áksii émbori, kónsoli ke ta lipá.»
- Tony: «Tharó pos esís i émbori i Chiótes, dhen ta ipighénate kápote ke polí kalá me ts' Olandézi.»
- Periklís: «Vre Tony, íse ma to Theó Englézos véros, oúla ta kséris! Ma dhen íne ke mistikó tsi Masonías... Ne, íhe *competition* ópos léte esís, skliró adaghonismó. Emís i Chiótes, pou isarósame oúla ta limánia tsi *Méditerranée* ke tsi Mávris Thálasas, ibíkame, ifoudárame *in pieno* ke sto Amsterdam. Chiótis apó 'dho, Chiótis apó ekí, oúli perípou singenís, koubári. Móno me lógho ke hartí, dhíhos anági *peşin para*, metritá. “Fórtone óso borís ke mi se kófti, i Chiótes sta ókso limánia tha ta kanonísoune ke tha ghirévoune ke álo fortío.” Lipón, ilolathíkane i yerlísii Olandézi! Ghráfoune sto govérno tos, stin kivérnisi tos, parápona ke ta lipá, ma oúte apádisi ipírane. Na stamatís tsi Chiótes, tha pi na stamatís to thalasinó embório. 500 kompaníes chiótikes móno sti Smýrni, ke to pio astío, ma éksipno dhia ti ghnómi mou, íne pos fortónoume *les marchandises* se olandézika vapória!»

O Tonys dhiakópti ton Periklí ke léi:

«Sto télos isimfonísate, fili san ke prin!»

Periklís: «Vévea, étsi ighínike. Ma to tréno se lígho févghi, na fíghome. Kernáo eghó, pedhiá...»